

R. P. Thomæ Tamburini È Societate Jesu Opera Omnia

Tamburini, Tommaso

Lugduni, 1689

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos, habita mercede, alteri concedere.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-78172](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-78172)

facto id consequenter non est dictum, nam si fuit vera iniuria, (ut Rebellis fatetur,) ex parte famuli non solum dimittendum aliquid est, sed totus ille excessus, quem Dominus propter illam iniuriam cogitur solvere supra id, quod promiserat, debet restitui, seu a famulo non accipi, cum totus ille excessus sit damnum sequens Domino propter illam deceptionem iniustam, ut jam dicto num. 59. diximus.

62. Dices pro Suario, cum Delugo de just. & iur. tract. 1. d. 16. sect. 2. num. 82. posse sibi hunc famulum integrè rescire, quia ipse non cogit ullo modo Dominum ad contrahendum, sed ipse liberè contrahit, & eo ipso solum subire obligationem, qua intrinsecè inest contractui, ne scilicet fiat cum aequalitate pretij iusti. Sicut quando in necessitate petis mutuum promittendo usuram, non de ipsa iniusta mutuantem, nam ipse potest liberè non mutuari: si tamen dat mutuum, eo ipso obligat se ad servandas leges intrinsecas mutui, & ad non accipiendam usuram. Quare non debet etiam quoad partem illi usuras dare propter fraudulentam promissionem, qua induxisti illum ad mutuum, quia mutuant ad nullam usuram partem ius acquire potest, sed eo ipso quod voluit mutuum dare, voluit servare equalitatem naturalem intrinsecam mutui, de cuius iustificazione est dare sine lucro. Sic etiam qui in necessitate vendit infra iustum pretium, non privatur etiam quoad partem, iure suo ad totum pretium, ad hoc enim voluit se implicare obligare emptor eo ipso, quod liberè voluit emere, quod idem in conductione dicendum est, cum sit eadem prior ratio.

63. Hæc Delugo, quæ certè vera sunt, si solum ipsum contractum emptionis, vel conductionis nude spectemus; puto enim, quod Dominus servum conducit, ut emptor mercedem emat, se iusto pretio emere, vel condere facite consentit, & ad locum omnino habet, ut modo dicimus, si quando Dominus causa servi, vel emptor causa venditoris nullum damnum patitur; at in casu nostro cum Dominus iniustum damnum patiatur, non conducendo alium servum, qui gratis, vel minori pretio liberaliter servit, poterit Dominus se compensare contra hunc famulum causam damni. Quare famulus potest se rescire quantum est ex vi contractus Dominus, quantum ex vi damni accepti, sed prævalet Dominus, quia ipse damnum patitur a famulo, si contra emptor ex vi contractus mutui non potest exigere quidpiam ultra mutuam pecuniam; at si a tali mutuo damnum sibi emergit; vel lucrum cessat, certè non ex vi contractus mutui, sed ex vi damni sequenti iuxta debitas regulas, quantum sua interest, exigere potest.

64. Ad exemplum de usurario facilis est responsio: tu enim quando mutuum petis, promittendo usuram nullo modo es causa iniusti damni usurario, nec illum iniuste decipis. Non enim hic habet jus extorquendi alium nec a te, nec ab alio: at Dominus habet jus accipiendi famulum alterius gratis servire volentis, unde iniuste decipitur a servo a cois mendaci promissione alleatus, relinquit illum nullo, vel minori pretio servitorem: Quid enim est iniuste decipere, si hoc non est?

Simile quid dicendum, circa aliud exemplum de vendente infra iustum pretium: nam si dictus vendens est causa iniusti damni in emente, qui emerit alibi minori illo pretio, vel rem illam sibi forte inutilem non emerit, & deceptus, atque adeo invitit emat, non potest dictus vendens decipiens se rescire; id enim contrariè ratio inducit n. 63.

65. Atque ex his confirmantur ea, quæ diximus num. 5. de emente triticum iniusto pretio: hic enim non est causa iniusti damni in vendente, cum vendens nullum jus habet vendendi maiori illo pretio, jam enim iniustum supponimus, & ideo emens poterit contra ipsum occultè, si aliam viam non habet, sibi compensare.

66. Dico Tertio, in questione nostra, de expresse Missam promittente ob paupertatem, minori stipendio quam soleat, esse omnino iuxta prædicta distinguendum; nam si offerens tenem elemosinam invenisset alium (quod ex conjecturis verbi gratia, ex paupertate, & magnitudine Sacerdotum ac petentium Missas, vel simili colligendum erit) qui minori illo stipendio celebraret, non poterit Sacerdos se indemnem servare, applicando offerenti partem fructus Missæ: si non invenisset, utique posset; & de hoc posteriore solum loquendum est: Suarium existimandum est: cuius doctrina ratio est iam dicta, quia nimirum in priori casu Sacerdos promittens est causa iniusti damni, in posteriore non item.

An fructum Missæ specialissimum possit Sacerdos habere mercede alteri concedere.

67. Dubitabis Nondè, an Sacerdos possit accipere aliquid plus, quam sit iustum stipendium, ex eo quia fructum, qui ipsius Sacerdotis est, & specialissimum supra §. 3. num. 3. appellavimus, applicet ei, qui illud plus offert.

Respondet Aliqui concedunt, atque addunt, fructum specialissimum trium Missarum æquivalere fructui medio unius Missæ: atque adeo dignum esse integro stipendio. Sic Molphecus apud Dian. p. 2. tract. 14. ref. 14. de iur. Abb. tom. 2. disp. 5. q. 9. n. 17. alique. Ratio est (inquiunt) quia fructus specialissimus est alteri applicabilis, ergo si applicetur, dignus est sua mercede. Ans. recedens probatur paritate, quia omne aliud opus bonum, in d. & ipsa Sacra Communio, omniumque Sacramentorum participatio, si non qua meritoria sunt, certè qua satisfactoria, alteri applicari possunt. Cur ergo non & fructus satisfactorius Missæ specialissimus? Confirmatur, quia fructum medium Missæ qui dari solet aliis, sibi potest applicare Sacerdos, ergo etiam fructum specialissimum, quem sibi applicare solet, poterit applicare aliis.

68. Nihilominus alij merito negant. Ita Suar. de Sacrament. disp. 79. sect. 9. fine, Delugo de Euchar. d. d. i. 1. sect. 2. num. 33. Ratio (præter hoc Sacre Congregationis Decretum multum negantibus favens) est, quia quod talis fructus sit alteri applicabilis, est res satis incerta: fideles autem, cum afferunt stipendium certam, non sunt fructu incerto satisfaciendi. Adde ejusmodi fructum specialissimum fortasse ex instituto Christi ita non posse alteri applicari, sicuti fructum generalem non posse applicari aliis, diximus supra §. 1. num. 3.

69. Ad rationem Adversariorum, neganda est paritas, orationes enim ceteræ, & participationes Sacramentorum possunt applicari aliis quoad fructum operis operantis, hic enim fructus est veluti in dominio operantium. At fructus specialissimus, de quo loquimur, est fructus ex opere operato, quem fructum ex opere operato, sicuti in casu nostro, sic in dicta participatione Sacramentorum, an Christus ita instituerit, sit mera voluntate nostra aliis applicari possimus, divinate potius possumus, quam pronunciare. Quis enim scit, quod talis fructus sit sicuti fructus generalis Missæ, qui applicari non potest alteri, an vero sicuti medius, qui potest?

70. Ad Confirmationem respondeo negando consequentiam, nam quod fructus medius possit sibi, & aliis à Sacerdote applicari, habemus ex praxi perpetua Ecclesiæ, & sensu omnium fidelium: at quod similiter se habeat specialissimus, non habemus.

71. Dices: Adversariis satis esse eorundem sententiam esse probabilem; ut prudenter se gerant; Neque enim fidelis Sacerdos obligatur dare fructum certissimum, ad quem nullo modo se obligat, sed probabilem dumtaxat. Resp. negando eam opinionem esse probabilem, est enim satis dubia, & incerta, ut patet ex solutione fundata.

fundamenti ipsius, quod nihil habet, nisi duas paritates; quibus facili negotio asserri disparitas à obis potuit.

Quando contra Hæredes agi possit pro stipendio Missarum, de quibus testator disposuit.

72. Dubitabis Decimo. Quando testator, seu fundator legat, vel præscribit aliquot Missas, quid juris habeat Sacerdos vel Ecclesia contra hæredes petendi justum stipendium.

Respondeo: quatuor modis in hoc se habere potest testator. Primo, volendo tot Missas, de stipendio autem mentionem non faciat, & tunc poterit Sacerdos vel Ecclesia agere coram Episcopo contra hæredes, de stipendio, secundum consuetudinem Regionis, iusto; & Hæres juxta vires hereditarias erit obligatus, illud assignare, ut constat ex dictis in responsione Sacre Congregationis à nobis allata supra §. 1. num. 34. Si autem Hereditas non sufficiat, quod recurrendum sit ad Pontificem; satis §. 2. à num. 1. explicuimus.

73. Secundo modo se habere potest testator, si velit tantam pecuniam, verbi gratia, aureos centum expendi pro Missis, sed modicum Missarum numerum taxet, verbi gratia, decem, ita ut superabundet pecunia: & tunc nisi aliud ex circumstantiis constet, censetur velle legatario liberaliter excessum concedere, beneficiumque, seu Capellaniam pinguem velle fundare, & sine dubio ad totam pecuniam subministrandam cogi debent hæredes. Idem dic, si testator relinquat prædium pro paucis Missis, quod processu temporis sufficeret ad plures, nisi tamen, ut dictum est, ex circumstantiis, vel verbis testatoris colligatur, velle, aucto Prælio, augere & numerum Missarum, de qua re iterum redibit sermo à n. 92.

74. Tertio modo posset testator velle, ut tanta pecunia expendatur pro Missis, sed numerum Missarum non taxat. Tunc, ut ex dictis supra hoc §. 2. num. 1. constare potest, numerum Missarum taxare licebit Episcopo, nec nisi ad assignatam, ut ex se patet, pecuniam obligabuntur Hæredes.

75. Quarto modo posset testator tot Missas præscribere, sed assignare pecuniam tenuem, & insufficientem, & tunc communior sententia docet in eo solum casu ab hæredibus deberi supplementum, quando testator principaliter intendit ipsas tot Missas, & consequenter tunc solum compelli hæredes ab Episcopo posse. Ita Bart. Surd. Mantie. alique apud Sanchez lib. 8. de matr. disp. 1. num. 36. Valsq. in Opuscul. de Testam. c. 8. alique. Ratio est, quia tunc Testator præsumitur in animæ suæ commodum voluisse omnino bonum illud spirituale, quacumque impensa, data capacitate hæreditatis.

76. Illud igitur, in hoc quarto modo remanet, & quidem difficile explicandum, quæ ratione dignoscere valeamus, quod Testator intendat principaliter tot determinatas Missas, quando ejus verba sunt ambigua, non facile apparet, quid principaliter intendat, ut Missas, ne celebrari, an tantam, & non majorem pecuniam summam in Missis insumi; si enim verba essent clara, nulla investigatione indigeremus, sed mens Testatoris, ad unguem esset servanda.

77. Variæ Regule traduntur à Doctoribus modo citatis. Illa inter ceteras, ut melior excipitur, quæ est communis in similibus dubiis dispositionibus. Quando testator demonstrativè apponit quantitatem pecuniarum, quæ pro Missis assignat, tunc principaliter intendit tot Missas. Quando verò apponit quantitatem pecuniarum taxativè, tunc minus principaliter intendit ipsas tot Missas, cum principaliter solum intendat tantam pecuniam taxatam insumi, & non amplius.

78. Sed ecce iterum difficultas: æquanam ratione id ipsum cognosci possit: Afferam breviter tres mo-

dos, seu regulas; nam suse invenies apud hunc

Primus modus est ille, quem ex Felino, Castro, & Moquera tradit Marchinus de ord. p. 2. cap. 22. à num. 7. In prædictis, scilicet, in dispositionibus esse verborum ordinem attendendum, nam quod primo profertur, principaliter intendit Testator, dicendum erit: quod secundo loco profertur, & principaliter tot Missas intenditur; in quo Missas celebrandas, deinde verò approbatur ratio pecuniæ: demonstrativè erit talis pecuniæ ratio, & principaliter tot Missas intenditur; in quo non ad assignatam solum pecuniam, sed etiam supplementum obligabuntur Hæredes. At verò, contra, primo loco assignetur tanta pecunia, de subdat, quot Missas sint celebrandæ, & velle se habebit talis assignatio pecuniæ, & minus principaliter intenditur, atque ad solum assignatam pecuniam, non verò ad amplius taxatam hæredes.

79. Secundus modus. Si legatum exprimitur ea perfecta oratione; tunc censetur factum esse si duabus, præsumitur factum demonstrativè. Tunc; illa sunt verba taxativa, quæ sunt perfecta sola absque dependentia aliorum verborum, sensum perfectum ab alio quopiam distinctum sunt demonstrativa, quæ dependent ab aliis, & non habent sensum perfectum sine illis, seu videntur ab illis. Exempli gratia. Si testator ita legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex fructibus talis fundi pro omni quotidiana.*

Hoc legatum factum est taxativè, quia facta oratione factum est. Si vero ita dicat: *Aggravo hæredem meum ad dandum Petro aureos triginta ex talis fundi redditibus persolvi pro omni quotidiana.* Hoc legatum stat demonstrativè, quod est per duas distinctas Orationes. Aliter, si legat: *Aggravo hæredem meum ad dandum aureos triginta, lubeo ex talis fundi redditibus persolvi pro omni Missa quotidiana.* In priore ergo dispositione, pecunie, seu imminuto fundo compellitur hæres ad supplementum, in posteriore non compellitur. Ita Bonac. Gavanti. Sanch. Bonacin. alique citati à Prælio. de ord. tractat. 3. p. 2. cap. 22. num. 6. quod probat.

80. Uterque ex his modis suis difficultatibus notatur, ex quibus se extricare, domi luti perit variis limitationibus, & sublimitationibus quantarum, taxatam minus reddunt expectant. Continent bonorum strinan, non inficior, & ad Testatoris mentem indagandam conducunt nonnihil aliquando, sed non omnino satisfaciunt. Primo enim in utroque modis res à Notario, seu Scriba dependebit, qui vel in oratione, vel multiplici, vel priore, vel posteriore loco, legatum, suo arbitratu, & sine ullo debito habere solent. Secundo quia ex primo modo, legatum quod si ita loquatur testator, *Volo decem Missas quinque Iulii dandis; Missæ decem sunt omnino celebrandæ, quacumque expensa, quia primo loco profertur.* Si verò ita, *Pro quinque Iulii dandis decem Missis;* Non decem, sed quinque sunt celebrandæ, quia profertur secundo loco, quod demonstrativè credibile est, quia prorsus in utraque dispositione eadem videtur esse testatoris mens. Tertiò, quia in modo non ab simile quid incommodum apparet. Ego profecto non sum tam perspicax, ut possum dignoscere rationabile discrimen. Nonne idem legat (aureos triginta ex fructibus talis fundi persolvi) & (aureos triginta, quos lubeo ex talis fundi redditibus persolvi) cur igitur in una dispositione hæredem obligat in altera non item?

81. Putant igitur Tertio alij (sed ipsi videntur) probandam esse Brixiani opinionem (quam citat